

"נתינה" האמורה כאן נתינת מום אלא ממון.
(6)

ומקשינן: **אלא מעתה**, אם כדברך, שאתה אומר "נתינה" — נתינת ממון היא, מה שאמרה תורה ברישא דקרא: **"כאשר יתן מום באדם" הכי נמי דנתינת ממון הוא!**?

הרי פשיטא שלשון "נתינה" דרישא מתפרשת על החבלה, אם כן גם "נתינה" דסיפא יש לפרש כך, ומנא לן לפרשה בלשון נתינת ממון?!?

אמרי [פירשון] בני הישיבה: **דבי רבי ישמעאל** לאו ממשמעות לשון נתינה למדו, אלא קרא **יתירא דרשי** [מיתור המקרא למדו לדרוש כך].

כי מכדי [הרין] **כתיב** [שם יט]: **"ואיש כי יתן מום בעמיתו, כאשר עשה כן יעשה לו"** ולמדנו מכאן את עונשו של החובל בחבירו.

"כן ינתן בו" שנאמר בפסוק שלאחריו **למה לי, ומאי קא משמע לן!?**

שמע מינה אין נתינה האמורה כאן נתינת מום, אלא חיוב ממון שמחייבים אותו הדיינים. (7)

ומקשינן: אם מקרא יתר אתה דורש, רישא דקרא **"כאשר יתן מום באדם" למה לי** ומאי אתא לאשמועינן!?

ומשנינן: **אידי** [אגב] **דבעי מיכתב** סיפא **"כן ינתן בו"** למידרש מיניה לתשלומי ממון, כתב נמי **"כאשר יתן מום באדם"**.

ד. **דבי רבי חייא תנא** [בבית מדרשו של רבי חייא שנו ברייתא]: **אמר קרא** לענין "עד זומם": **"ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו"** וגו' **"ולא תחוס עינך"** וגו' **"עין בעין, שן בשן, יד ביד, רגל ברגל"**. [דברים יט ט, כא]

ודרשינן: **"יד ביד"** היינו **דבר הניתן מיד ליד, ומאי ניהו** — ממון. כלומר מה ששינה הכתוב ולא אמר **"יד תחת יד"**, בא ללמדנו שיתן לו ממון שהוא דבר העובר מיד ליד,

ב. במשך חכמה הקשה: מדוע לא כתב החיוב על האדם עצמו, כמו שכתוב אצל בהמה **"ישלמנה"**, שהוא חיוב על גוף האדם לשלם ממה שיש לו, כן חייב לשלם החבלה שחבל בחבירו!?

ותירץ: מכאן עד מוכיח לשיטת הרמב"ם דאין משלם נזק אם הודה בלא עדים, ורק אם יש עדים שיצא חבול מביתו הוא משלם, וכיון שלא רמי עליה תשלומין על ידי הודאתו בפני בית דין בלא עדים, לא רמיא עליה תשלומין, רק על בית דין מוטל לגבות הימנו על ידי העדים, לכך נאמר כן ינתן בו כו' דרך לבית דין אזהר רחמנא.

6. לפי מאי דקא סלקא דעתין, יש לומר שרבי ישמעאל לומד "נתינה" — "נתינה" בגזירה שוה, ראה לעיל ה א.

7. א. כתב המלבי"ם: רבי ישמעאל דייק מכפל הלשון **"כן יעשה לו"** — **"כן ינתן בו"** שמיותר, ומפרש שרצה לומר: מן הדין ראוי שכך יעשה לו ממש, אבל כיון שזה אי אפשר, לכן — **"כן ינתן בו"**, ואין נתינה אלא ממון, כלומר נתינה שאחריה אות ב [ינתן בו] היא נתינת דת ודין, כמו **"להנתן דת בכל מדינה"** [אסתר ג יד], **"ותנתן דת בשושן"** [שם ט יד], רצה לומר, שיחרצו כן פסק דינו.